

UUDISTUVA SUUNNITTELU — NÄKEMYKSIÄ KUNNAN KEHITTÄMISESTÄ

Suomen Kaupunkiliitto ja Kuntatutkimuksen ja -suunnittelun yhdistys ry, 1989

Kuntatutkimuksen ja -suunnittelun yhdistys ry ryhtyi vuonna 1988 koostamaan materiaalia, jossa pohditaan kuntien toimintaa ja suunnit-

telua koskevaa uudelleenarviointia. Suomen Kaupunkiliiton tuella saatiin vuonna 1989 aikaan julkaisu. Kirjan saatesanoissa toivotaan, »että kirja antaisi osaltaan virikkeitä ja uusia menettelytapoja suunnittelun käyttämiseksi entistä tehokkaammin kuntia ravistavien muutosten hallinnassa».

Tämän tehtävän kirja täyttääkin erinomaisesti. Se on jäsenelty johdonmukaisesti alkaen ensin historiasta, etsitty haasteita, pohdittu suunnittelun tietoperustaa, tarkasteltu strategista suunnittelua sekä haettu uusia suunnittelukäytäntöjä.

Keskeisen osan eri artikkeleissa muodostaa kuntasuunnitteluun kohdistuva kritiikki sekä toimintatapojen ja -muotojen arvostelu ja arviointi. Tässä lienee pikkasen yllälyöntejäkin, mutta analyysi on tarpeen.

Rationaalinen kuntasuunnittelu todetaan kuuluvaksi »rakennemuutoksen aikaan», inkremetaalinen suunnittelu kuuluu taas nykyaikaan. Keskityksestä tulisi päästä hajautettuihin itseohjautuviin ratkaisumalleihin. Kuntasuunnittelusta puuttuu kunnan ulkopuolisten sektoreiden sitova ote. Muutokset yhteiskunnassa ovat ennakoinnattomia ja kompleksisia ja

suunnitelmat eivät noteeraa näitä kaikkia. Kuntainliittojen suunnitteluun ei ole otetta. Hanke-suunnittelu ontuu. Tavoitteiden asettamisen merkitys ei ole selkiintynyt. Suunnittelu on irrallista.

Siinä on esimerkkejä ongelmista. Ne muodostavat myös haasteet suunnittelun kehittämiseksi. Kirja painottaakin selkeästi sitä, että kuntasuunnittelun on muodostuttava osaksi johtamisjärjestelmää. Suunnittelu ei saa olla asiakirjapainotteista vaan vuorovaikutusta, jolla on selkeä ohjaava vaikutus.

Kirjan artikkeleiden pohjalta voi tehdä johtopäätöksen, että suunnittelun resursseja ei tarvitse vähentää, vaan kohdentaa ne uudella tavoin. Vanha kolmiyhteys: *toiminta-talous-maankäyttö* on edelleenkin kaiken lähtökohta. Sen sektoreita tulee vain syventää tietyiltä painopistealueilta. Mukaan tulee ottaa selkeämmin kuntaorganisaation ulkopuoliset sidosryhmät sekä ennen kaikkea kuntara-

jat unohtava seudullinen tarkastelu. Kokonaisvaltaisuutta tulee käyttää harkiten ja keveästi. Sen aika ei ole milloinkaan ohi, vaikka *Paavo Silvennoisen* artikkelissa näin otsikoidaan. Innovointia kyllä tulee kehittää, mutta sekään ei voi olla itsetarkoitus vaan se on hyvä instrumentti.

Kuntatutkimusta ei ole milloinkaan markkinoitu liikaa. Tutkimusta on vähätelty. *Marja Granlund* toteaaakin, »ettei tutkimuskaan aina niin juhlallista ole, kuin miltä se vaikuttaa, eikä käytäntö niin yksiselitteisesti määriteltävissä, kuin annetaan ymmärtää.» Tutkimusta tarvitaan oikein kohdennettuna. Sitä tarvitsee myös kunnan fyysinen suunnittelu. *Jukka Paason* mukaan edessä olevat yleiset muutokset edellyttävät selkeästi kunta- ja kaupunkitutkimuksen lisäämistä.

Tutkimustoiminnan lisäksi tietohuoltoon tulee satsata tulevaisuudessa enemmän. Tietohan on kai-

ken johtamisen, suunnittelun ja seurannan perusta. Tietohuollon tulee olla kriittisesti hoidettu. *Asita Mannisen* artikkelissa on esimerkkinä Helsingin tietohuolto. Sen perusteella pystyy luomaan kuvan tietohuollon kokonaisuudesta.

Mielenkiintoinen on myös *Heikki Helinin* artikkeli, joka koskee laskentatoimen hyväksikäyttöä kuntasuunnittelussa. Se antaa taloussuunnittelulle uusia näkemyksiä ja ulottuvuuksia.

Kaikkiaan kirjassa on paljon antia ja esimerkkejä kaikilta kuntasuunnittelun lohkoilta. Kaikista ei ole kuitenkaan tässä yhteydessä mahdollista esittää kommentteja. Kukin kuntasuunnittelija ja päätöksentekijä ottakoon artikkeleiden annista soveltuvat osat käyttöönsä.

Osmo Sihvonen